

«Սա ըսեւ կուզեմ ըսաւ, դուք շնորհեցէք նոյն դէտի»
 նը Լատինաց, և ես խօսք կուտամ ուղղակի ծանուցաւ»

Խաղաղութեամբ հաստատուել պաշտօնէից խորհուրդը իւր հրաժեշտը տուաւ խմբովին ։ Թաղաւորը ընդունեցաւ զայն և կը հաստատեն թէ «Երբին վեհափառութիւնը քիւր Չայիմի դիւանոր երեսփոխանին յանձնեց նոր դահլիճ մի կազմելու պաշտօնը ։

Ամբիկայի Արաքսեայ մէջ, հասարակապետական կառավարութիւնը կաշխատի ջնջելու բազմակնութեան սովորութիւնը որ հաստատուած է Մորմոններուն մէջ ։ Վերջին լուրերը կը հաւաստեն թէ Ամբիկայի ծերակոյտը արդէն նոր օրինոք մի արգիլեր է բազմակնութիւնը ։ Հետեւեալը Մորմոնները պարտաւորեալ են միայն մէկ օրինաւոր կին ունենալ ։

Մինչդեռ Պրադիկայի կայսրը, ընկերութեամբ կայսրուհւոյն, ամենապարզ կերպիւ և դրեթէ իբրեւ հասարակ ճանապարհորդ մի՝ զինի այցելութիւն ընելու Լուրպիոյ դիւանոր քաղաքացի, Լեդիուտոս կը գտնուի այժմ, իւր երկրին ազգային ընդհանուր ժողովը նոր օրինոք մի ջնջելու զգրութիւնը ։

Չինաստանի մէջ եւրոպացւոց ազդեցութիւնը երթալով կը արտաբերուի և Չինացւոց ատելութիւնը կաւելնայ ընդդէմ քրիստոնէից և մանաւանդ ընդդէմ կաթոլիկ և բողոքական քաղաքացի, որոնք կաշխատին քրիստոնէական կրօնը տարածելու Չինացւոց մէջ ։

Այս ընդարձակ երկրին կառավարութիւնը զինուորական մեծ պատրաստութիւններ կընէ և իւր բերդերը կամրացնէ՝ վախճալով յարձակում մի՝ ի կողմանէ քրիստոնէայ տէրութեանց ։ Որոնք՝ բարեբաղդաբար վասն Չինացւոց, ժամանակ չունին այժմ այնքան հեռու երկիր արշաւանք ընելու ։

Գաղղիոյ գանձալիւն վիճակը ։

Լոնտոնի Թայմս օրագիրը հաշուեցուցաւ մի կը հրատարակէ, որ ոչ սակաւ ապահովութիւն կուտայ այն անձանց՝ որք կը վախճան թէ չըլլայ որ Գաղղիան ընկճի՝ ի ներքոյ ծանր պարտուց ։ Գոր ըրած է՝ դերմանական վերջին պատերազմին ծախքը վճարելու ։

Գաղղիոյ քոնսուլտէ և ուրիշ զանազան պարտուց տարեկան տոկոսը դրեթէ 40 միլիոն լիւա սթէրլինի կը հասնի ։ Արդ Անգլիան՝ զինի պատերազմին զոր պարտաւորեցաւ ընելու ընդդէմ՝ «Եւրոպէոն Լոնտոն», իւր պարտքը այնչափ աւելցաւ որ տարին 49 միլիոն լիւա սթէրլին տոկոս կը վճարէր ։ Ըսել է ինք միլիոն աւելի քան զԳաղղիան, որ աւելի բազմամարդ և աւելի հարուստ է ։ Ահաւասիկ այս գումարաց բաղդատութիւնը ֆրանքի հաշիւով ։

Անգլիոյ պարտուց տոկոսը 1816 ֆր. 1,255,300,000
Գաղղիոյ պարտուց տոկոսը 1871 » 998,118,000
257,182,000

Նեկ կայսեր Չեր ըրած առատաձեռնութիւնը, և նոյն տեղին յարգը ևս կը ծանուցանեմ տէրութեանս, և ի հարկէ անոր փոխարէն . . . ձեզ համար կայսրը օրինաւոր բան մը կը ըլլի», և այլն ։

«Հիմա իմացայ Չեր աշխատութիւնն, մեծապէս շնորհակալ եմ Պ. Հիւպատոս ըսի, այդ աշխատութիւնը ինձ համար մի կրէք. այդ թող իմաց. կեցիք Չեզ ըսելիք ունիմ ։ Այդ խօսքը ձեր բերնէն հանելու համար կրած նեղութիւնիդ ինձ համար բաւական է. դուք Պ. Հիւպատոս, այդ խօսքը ձեր բերնէն հանելու չէիք. այդ խօսքը ձեզմէ չլաւ, զուցէ կարելի էր, թէ և չէր, այլ քանի որ այդ խօսքը ձեր բերնէն ելաւ, ահա այժմ ամենաանկարելի եղաւ այդ դետինը Լատինացի որեւիցէ կերպիւ տալը. վասնզի ձեր այդ խօսքը Պ. Հիւպատոս, ինձ համար անտանելի է. դուք ինչ կարծեցիք Հայոց Պատրիարքը, այսպէս սնտոի բաներու խաբուելով իւր ազգին սեպհականութիւնն (որու վրայ իր անձը դրած է) օտարացի կը շնորհէ կարծեցիք ի նախատինս իւր անուանը ազգաց յաղթ ։ Քաւ լիցի, Հայոց Պատրիարքը այդ ստորութիւնն չկրնար ընդունիլ. այդպէս սնտոի բաներով չկրնար փոխանակել իւր սիրելի ազգին օրինաւոր և նուիրական իրաւունքը. առա՛ ինձ, քո կայսերը ինձ զրկելիք պատուանշանին արժողութիւնն քանի՞ հարիւր ոսկի արժողութիւն կրնայ ունենալ. թող ըլլայ հինգ հարիւր լիւրայի, առաւել ևս հազար լիւրայի, ասիցէ աւելի կարելի է ։ Այ՛, ըսաւ Պ. Հիւպատոս, և ոչ երեք հարիւր լիւրայի, զուցէ ըլլայ երկու հարիւր կամ երկու հարիւր յիսուն լիւրայի, բայց և այնպէս զիտէք որ արժողութեան վրայ չէ թագաւորաց տուած պարգեւը, միայն անունը բաւական է, և գինն անգին ։ Եւ ձեզ համար մեծ պատիւ կը ստուի ։

Բսել է թէ այս մասին Գաղղիան 300 միլիոն ֆրանքի չափ նուազ տոկոս պիտի վճարէ քան զԱնգլիան զինի վաթրուի պատերազմին ։

Մալայէն ընկալաք հետեւեալ երկու հետաքրքրական յօդուածները, զոր յօժարամիտ կը հրատարակեմք ըստ խնդրոյ թարգմանչին ։

Հնդկի ոմն գլխաւոր Եւրոպացւոց ։

Գորկին Տասի վարդապետ արեւելեան լեզուացի Պարիզ, տայ ամի ամի գտնութիւն բարգաւաճանաց զարութեան Հնդկաց ։

Սա ի վերջում տեղեկութեան խրուի քաղաքացի առնէ ի միոյ յորագրաց ի Բենգալ երեւոյց, յորում պատմի որ ի ստորեւ դատաստան Հնդկի ուրուք զկանանց եւրոպացւոց ։

Կանայք գաղղիացւոց լաւ համարին լինել առն որ զուարթաբէ մը և գեղածիւղ, գերմանուհիք ընտրեն զայր քաղաք ի կենակոյութիւն և հաւատարիմ ամենին ի բան ։ Հղանալոյք զայր հանգարտ և խաղաղութիւն, որ բացէ ի բաց հրաժարէ ի գփտութենէ և ի կուռոյց ։ Սպանիոյն զնա, որ գիտիցէ վրէժ առնուլ զպատուոյ կնոջ իւրոյ և զանձին ։ Իսպանուհիք զայր մտախոհ և ուշադնաց ։ Կանայք Ռուսաց ընտրեն լինել առն հայրենակցի, զի զանուստ առ խաւաքուծութիւն Գեղեցիկ խնդրեն կալ միալ ի տան, և զգլխաւորին ընդ ուղեորութիւն ։ Անգլիոյն սիրեն զոր ազգային ձայնիւ խելք ասեն ականաւոր, զարս՝ որ միայն յակումս աւագ և երեւի և հզոր սրբոյց ։ Տիկնայք ամերիկացւոց լինին առն, որ նախկին ընդ առաջ լինիցի և կամիցի առնուլ ի կնութիւն, ոչ թեկնածեն զարձի և զաւագութեան, և չէ՛ փոքր լինել առն կաղ, կարկամ, խուլ և կոյր, եթէ միայն իցէ նորա արծաթ բաղում ։

Եւրոպացի ոմն գլխաւոր ասիացւոց ։

Չիք ումեք տակաւին նկարագրել զպարտական կանանց տոկոսոց յամուսնութիւն և զի սպաստան կան զուգեւս առհասարակ ի կամս ծնողաց, որք աճապարեն առ կենդանեաւ տալ զնոսա արանց ի տհաս խի ի տիս՝ իրր թէ մի գուցէ ի մնալն ամուրի՝ զինի իւրեանց հասցէ նոյա վտանգ ընտրել անձանց փեսայս ըստ՝ սրտի ։ Սակայն առած է ասիական թէ «Եթէ թողի ի կամս օրիւր զի ընտրութիւն կենակցի, լիցի նա առն կրած լի» ։ Այսմ երկրձառնութեան, որ կծանէ զթեթեւութիւն աղջկանց ասիացւոց, մարմնի հայելի տակաւին վերջացեալ ի դատարարութեան բարգաւաճանաց, որպիսիք են Պարսք, Տաճիկք, Հնդկիք, Արաբք, Ճենք, Դաւք, Եւրոպ սոյնն սակի, առ որս չեւ ամուսնացեալ չիք տեսնել զվիճակն փեսայից և հարսանց ։ Հայք նախանշաւորագոյնք ի նմանութիւն լաւագուր ։

«Ինձ համար մեծ պատիւ և անգին դանձ և բարութիւն իմ սիրելի ազգիս իմ ունեցած պարտաւորութիւնս ձանձաղէ՛ իմ ազգային սեպհականութեանց և իրաւանցս վրայ օրինաւորապէս և հաւատարմաբար, ըստ իմ պարտաւորութեանս հսկել է, և նոյն պարտաւորութիւնս կատարելէս կը ծագի այնպիսի մեծ պատիւ մը, որ ասիցի աւելի մեծ և անգին դանձ և պատիւ ինձ համար չկրնար գտնուիլ ի ներքոյ արեւդական ։ Եւ դուք Պ. Հիւպատոս կը զարմանամ թէ ի՞նչպէս համարձակեցաք առաջարկել այնպիսի վատ և ամենապատ խնդիր մը, և յուսմէ՞ ստիպուեցաք, և ո՞վ յորդորեց ձեզ այդպիսի ցուրտ, անլի առաջարկութիւն մը ընել՝ զիմանցեալ մարդուն բնաւորութեան վրայ առանց տեղեկութիւն ունենալու ։ Պիտեք թէ Չեր թաղաւորին ինձ զրկելիք պատուանշանն իմ քիչ մը յառաջ ըսածիս չափ մեծ արժողութիւն ունենայ, և ձեր ըսածին չափ ալ մեծ պատիւ բերած ըլլայ իր հետը, ևս ինչէ՞ն պիտի ստիպուիմ այն արժողութեան և այն պատուոյն խաբուելու. միթէ իմ սիրելի Աղգս և իմ բարեխնամ տէրութիւնս ի պատիւ իմ ազգիս պակաս թողուցեր է. և զրկե՞ր է զիս այն պատիւներէն, ո՞չ պարէն կուրծքիս վրայ լեցուած է արդէն. եթէ երբեք չունենում ալ, ինչո՞ւ համար այդ անարգ անունն վրաս առնեմ իմ ազգային սեպհականութիւնս իմ սիրելի ազգիս արեւմուրդ զնուած գետինը այլոց շնորհելով իբրեւ անհաւատարիմ և իբրեւ մատնիչ. քաջ զիտեցէ Պ. Հիւպատոս, մարդ աշխարհիս վրայ միայն անուան համար կատարի. և այն՝ բարի անուան. վասնզի ըստ զրոյն՝ «Լաւ է անուն բարի, քան զգանձս բաղում» ։

«Եւ այս խօսակցութիւններէն յառաջացած սրտիս կսկիծը չկրնար զսպել, զիսիս վեղարէն զնախնդ մը

նկի թօթալեալ տակաւ ըստ մասնէ զաղիտութիւնս տալայոց, փութան ի սահմանս մտայ եւրոպացւոց. այլ բաղում պոյն է զի ծնողք և գտերք զանազանին ամուսնաջրպետաւ ի կերպարանս խորհրդոց իւրեանց ։ Հայուհիք ընտրեն լինել արանց զորս մերժեն ծնողք, և մերժեն զորս զորս ընտրեն նոքա ։ Սիրեն կամ մերժեն կրկնութի յամուսնութեամբ, զնոյն որ այնինչ կան ի ծաղկի տիոց, իսկ իբրեւ պարտասին ի համբերութենէ կամ թէ խոնարհին յաղեցի, առնուն անխաբի, որ որ և ընդ առաջ լինիցի եթէ միայն չիցէ նա տաճիկ ։

Թարգմանեաց ի հոյանտերեմն խ. Ա. Թ. ։

Կալիթայէն Սեպտեմբերի 30 ամսամիտով հետեւեալը կը հաղորդեն մեզ ։

Մեծեղեռն ոմնագործութիւն ։

Թուի թէ՛ զինի 1857 ամին ապստամբութեան ոչ քրիստոնէայ ազգաց ի կողմանս Հնդկաստանի և ծըծեւոյ զանապարտ արիւնս քրիստոնէից բաղմաց, տաւալին ոչ զվրացան ծարաւիք նոյնի. քանզի ի 21 Եւրոպի այսր ամսոյ՝ Մահմետական ոմն մուլեառնոյն կացեալ առ դրան բարձրագոյն դատարանի, ընդ որ մատակցոյ էին դատաւորք ի մատասանբորդի առաւօտեան ժամու, սպասէր անհամբերութեամբ ։ Ի գալ «Եւրոպէն անուն մեծի դատաւորին, մինչ ի ջեալ ի կառաց մտանէ ի սրահն, փութացեալ սորա մասուցանէ նմա իբր աղերսաբեր ինչ, զոր ընկալեալ մեծ դատաւորն, սիւսանի սիրով ընթեռնուլ ։ Հայսմ միջոցի յիշեալ անօրէնս սուր մի վարսէ ի սնակուշտ նորա և ապա ի թիկունսն, բանալով հաշիւ իմն պատուած ։ Իսկոյն կալանաւորի անիծեալն՝ բայց աւաղ, ուրբմիկ դատաւորն զրաւի ի կենաց զէն 14 ժամուց ։

Ի պատահարս այս՝ զոգջի զլիովին շարժեալ քաղաքս, փակեալ դատարանաց, զործատանց և խանութից, և տիրեալ զամենեւեան հիացումն ընդ ափսոսանաց առն մահացելոյ, որ քաղցրաբարոյութեամբ և ճարտարգիտութեամբ ծանօթ և սիրելի էր հասարակաց ։ Ի հետեւեալ աւուրն ի հինգերորդ ժամու զինի միջօրէի, անհամար բաղմութեամբ աստիճանաւորաց և սոսկականաց և ընդ որոտմամբ թնդանօթաց տեղի ունեցաւ յուղարկաւորութիւնս հանդուցելոյն ի գերեզմանատուն. ուր ամիսիցեաց մարմին նորա անպատմելի շքով, օստիկ տրամութիւն և սոսկալի հիացումն տիրեալ զամենեւեան ։

Ի 28 Եւրոպիում ամսոյս բացաւ դատաստան մահապարտին. ընկալաւ նա զդատաւորին ինդոյ. և որպէս ասի, յերկոստաներորդումն առաջիկայ հոկտեմբ.

(Թօթիւ) քաշելով ըսի իրեն, նայեցէք Պ. Հիւպատոս, այս գնտառեղին հատը մէկ վարայ կամ երկու հատը երեք վարայ կը ծախուի, բայց երբ իմ աղգս կամ իմ Թաւաղաւորս իմ պաշտօնիս մէջ հաւատարիմ գտնուելու համար մէկ հատիկ այսպէս գնտառեղ մը զրկեն ինձ զլիւս վեղարին գործածելու համար, ձեր մեծութեան ձեռք ձեր թաղաւորէն զալիք հազար լիւրայի արժողութեամբ պատուանշանէն և իւր հետը բերելիք պատիւն աւելի մեծ պատիւ կը համարիմ ինձ. իմացա՞ք հիմա Պ. Հիւպատոս Հայոց Պատրիարքին ամարդի բնաւորութիւնն ։ Ահա երեւմն այսպէս օգտակար կարծուած առաջարկութիւններ որ առաջարկողին աչքին մեծ կերեաց, այլ երբ առաջարկողը առանց որոշելու ընդունողին բնաւորութիւնն առաջարկէ, այսպէս այն պատուական շնորհքը իւր յարգը կը կորստնեցնէ ։ Ես չեմ կրնար իմ ազգիս և տէրութեանս դէմ անհաւատարիմ գտնուիլ սնտոի և անցաւոր պատուանշանի մը համար. կը խնդրեմ Պ. Հիւպատոս ոչ այս առաջարկութիւնն և ոչ նոյն գետնին խնդրել կը կնէք ինձ ուրիշ անգամ, եթէ կուզէք մեր բարեկամութեան կապը չխզել. և կը խնդրեմ ներողամիտ եղիք իմ պարտաւորութեանս ստիպուլ ըսած խօսքերուս ծանրութեանը, զորս համարէ թէ յախմայից ստիպուեցայ արտասանելու, զոր դուք ալ զիտեք ։

«Պ. Հիւպատոսին այս բանին վրայոք խօսածները՝ իմ անձին գովութեան վերաբերելուն համար զանց կընեմ Չեր Պ. սեմութեան պատմելու, այսքանը իմացէք որ բոլոր ըսածներուս իրաւունք տուէ ետքը, ամենայն սիրով բաժնեցեալ մեզմէ ։

«Ահա վսեմաւ տեսքը, կատարելապէս իմացաք Սիւսնի գերեզմանատան խնդրոյն ծագման բուն աղբիւրը, և տեսաք որ օսմանեան բարեխնամ կայսեր հաւատարիմ

բեր ամսոյ ունի ողջունել զկախարան : Սակայն զինչ . միթէ բաւական ասի այս վրէժ : Իստ մեզ՝ բնաւ ոչ :

Հարժառիթ ոճրագործութեանս այսմիկ՝ նիւթա . պէս ոչ յայտնեալ հասարակութեան , սակայն կար . ծիք են ամենեցուն զոչ խաւար դաւադրութիւն իմն 'ի խմբի՝ յորոց ասի ոմանք կախաւորեալ եղան յար . դեղանս : Կա մանաւանդ եթէ ուղիղ է որ յածի 'ի բերանոց 'ի բերանս , թէ անստորագիր թղթեանք ուղղեալ են առ միւս դատաւորս քաղաքիս , ծանու . ցանելով նոցա թէ ինքեանք ևս ըմպելոց են զնոյնա . նման դառն մրուրն , եղելութիւնս այս անշուշտ պարտի զարթոյցանել զիշխանութիւնն . որ անպայ . ման մարդասիրութեամբ խնամէ զոչ քրիստոնեայ Հը . պատակս իւր , կրթելով զնոսա յուսումն , 'ի զէն և 'ի քաղաքականութիւն , և հաստատով նոցա զպաշ . տօնս մեծամեծս . որոց 'ի փոխարէն առնու՝ զոր էառ . քանզի ոչ ակնառնու զընական և զխտրական օրէնս՝ նոյնի բնաւորութեանց , որք անտարբեր և անհաշտ են ընդ քրիստոնեայս : Եւ թեմաւ այս ոչ է առանց մատին Լստուծոյ՝ առ 'ի զիտեղջափ պաշտպանութե . 'ի նոսա : Կարգաւ թէ զինչ ուսուցանէ քեզ Լոսաք . եայն Հեթանոսաց , ք . Կորն . Գ . 15 :

Ո՛վ երջանկութեանս , թէ առնիցէր Լստուած կանխաւ՝ զոր առնելոց է 'ի վերջոյ . զնշատակն ա . սեմք դառանց և զայլոց 'ի միասին ճարակելոյ՝ առանց ներքին և արտաքին խտրանաց և ատելութեան : Եւ ինչ ցաւալին՝ առիթ կորստեան մերոյ իշխանութե . և զինչ պատճառ նուազման ազգիս՝ եթէ ոչ նոյն խտրութիւն ազգաջինջ ազանց : Ո՛ տէր՝ մինչ ցերբ համբառնայ Լմաղէի զանողորմութիւն իւր 'ի հաւա . տացեալս քո և ներկէ զերկիր արեամբ զնոյգ գնե . ցելոյ . բաւ է բաւ՝ ո՞վ ողորմած և մարգասէր Լս . տուած : Ի Կալիթա , 30 Սեպտեմբեր 1871

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կ . Պօլոյն Հայրենի՝ Լրագրոյն թիւ 69 թերթին մէջ հետեւեալ կը կարդամք , զոր կարծեմք թէ Բա . ղաքական ժողովոյն տեղեկագրէն առնելով կը գրէ : «Հիւնքեալ Պէյնտիւն տէր Էօհաննէսին , որ (Պաղղոյ) սրտեբազմին պատճառաւ հոն ('ի փարիզ) չկրնալով կենալ մայրաքաղաքս պիտի դառնար , իբրև (ճանապարհի) ծախք 2500 ֆրանք արքունի զանձէն տրուելու համար թաղրիւր զրուեր է ('ի պատրիար . քարանէ առ Բարձրագոյն Դուռն) և կատարուեր է սոյն խնդիրը» :

Զարմանալի է որ ազգային միւս լրագիրները մինչև յայսօր չհրատարակեցին այս եղելութիւնը ,

հպատակ Հայոց ազգը ո՞ր աստիճան նկրտութեանց և տա . ռապալանց տակ ընկճեալ իբրև դերի կիտնք կը վարէ , այսպիս օտար ժողովրդոց և օտար աղղեցութեան ձեռ . քէն , որք ուր և իյէ կերպիւ բոլոր ձիգերնին կը թափեն մեր և մեղաւթի տէրութեան հարապատ հպատակաց ձեռքը զտնուած սեպհական ստացուածքները յախըլ . տակելու և իւրացնելու համար , մինչև անպամ հիւպա . տոսաց և դեսպանաց ձեռք ինչ դաղտնի դուրծեր կը դառնայ , զորս միայն Աստուած զիտէ :

«Ահա ինձ ինչպիսի որ պատահեցաւ , Զեր Վ . սեմու . թեան առջև միջամտի՞ն պատմելի . և զուր լսեցիք տեարք իմ , այս գործիս մէջ զարձած մեքենայութիւն . ները , զուր ինքնին դատեցէք և մի իրաւունքը մեզ դարձուցէք . Եւ քիչեմթիւն է ինչեմթիւն Պատիւն հաշմըզն աղիւ պաշը ինչին օլուն , վէ սէլում» :

Եւ այսպէս վերջացաւ սուրբ Տեղեաց խնդիրը և տե . ղեկադրեցաւ ևս Բարձրագոյն Դուռն . դեռ կըստասեմք նոյն խնդրոց համար ելլելը արդար լինելուն որ մենք ալ մեր կորուսած սեպհական իրաւանցս Տէր ըլլամք . 'ի հարկէ այն ալ մօտ է Սպէի շահանէտէ :

Մինչդեռ սրբազան Պատրիարքը հանգերձ համայն իւր միաբանութեամբ սուրբ Յակովբայ և սուրբ Փրկչայ Հայոց սեպհական վանքերուն անցեալ տարուան անց . քերը յիշելով և քանիցս անգամ Բարձրագոյն Դուռն թէ՛ սուրբ Երուսաղէմէն և թէ՛ Պօլս ազգային Վարչու . թեան կողմէն տրուած խնդիրներուն պատասխանին կը սպասէր ակնդէտ , Ս . Փրկչայ վանքին մէջ Լատինաց պատարաք ընկելու օրն հասաւ Մայիս 17 , յերկրորդ ա . տուր Պէյնտիւնի տէր : Քանի որ այն օրը կը մօտիկնար , այնքան ալ Լատին միաբանութեան և իւր ժողովրդեան կողմէն չլուրնը կը շատնար : Վ . ան զի սպասուած

որ օսմաննան կայսերական կառավարութեան Հայոց ազգին վերայ ունեցած մարդասիրական խնամոցը նոր ապացոյց մըն է :

— Իսթա՞նք վերոյիշեալ լրագրոյն Հոկտեմբերի 16 թուոյն մէջ հետեւեալ աղբային միւթարական լուրերը կը կարդամք :

«Սեծա՝ ազգասէր Պօլոյն Էփէնտի Կարապետեան , որ քանի մը տարիէ հետէ Եգիպտոսէն Ուլնիոյ ազ . դային վարժարանաց համար 200 ոսկի յատկացուցած է որ յարգ կը շարունակէ , և անով գպրոցաց պէտ . քերն ու վարժապետաց ամսականները կը հոգացունին , իրենց սրտաղին շնորհակալութիւնը Հայրենիք կը . նուիրեն մեծա . բարեբարին :

«Կոյնպէս Եգիպտոսի մէջ բնակող արժանապատիւ տէր Սիբայէ Ժայրաղոյն վարդապետն , որ Ֆեր . նըղի աղբային վարժարանին տարին 12 հատ օսման . եան լիւր յատկացուցած է , Ֆերնըղի աղբայինք իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտենն : Տար Երկինք որ այսպիսի բարեբարաց թիւը օրքանզօր բազմանար :

«Լյա անդամալ Սարաշէն Սեպտեմ . 28 թուով զրուած նամակէ մը բերկրութեամբ սրտի կիմանամք որ՝ Հալէպի ազգասէր առաջնորդ դերապատիւ տէր Սիբայէ սրբազան արքեպիսկոպոս՝ որ Կիլիկիոյ վե . ճակի ընդհանուր արքեպիսկոպոս կարդուած է , յիշ . եալ վիճակաց այց Եւնելով՝ Սարաշ , Էփէնտէ , Երթմազ աչքէ անցուցեր և հարկ տեսեր է կեդրո . նական ուսումնարան մը հաստատել , լաւ նկատելով որ նոցա փրկութեան համար չկայ ուրիշ միջոց :

Ուստի Սարաշ՝ որ դերա . տէր Սիբայէ սրբա . ղանի բնիկ հայրենիքն է , և աւելի յարմարագոյնը , արժան դատեր է Սարաշ հիմնարկել յիշեալ վար . ժարանը . ուր Սեպտ . 24ին ընդհանուր ժողով զու . մարելով իւր բարի նպատակն յայտնեւ , և բոլոր հանգիսականներէն ջերմ համակրութեամբ ընդուն . ուեր և իւրաքանչիւրը իրենց շնորհակալութիւնները յայտնեւ են Կորն Սրբազնութեան :

Իբրա . տէր Սիբայէ սրբազան , այս չափով զոհ չըլլալով՝ նախապէս կապել է իւր ունեցած 8000 լիւրային կէսը՝ 4000 լիւրան : (1)

Ժողովականք տեսնելով դերա . Սիբայէ սրբա . ղանի բանիւ և արդեամբ ըրած ջանքն և ուսումնա .

(1) Երբ ստոյգ է որ գերա . Սիբայէ արքեպիսկոպոս . սը՝ Կիլիկիոյ նման աղքատ վիճակի մէջ կը գրէ 8000 լիւրայ աւելցնելու , պէտք է որ միւս բարգաւաճ վի . ճակաց իւրաքանչիւր առաջնորդ առնուազմ 40,000 լիւրայ ունենայ : Սեբ կարծեմք քի շատ չափազանցու . րեամբ գրուած է յիշեալ արքեպիսկոպոսին ունեցած դրամոց գումարը :

Ծ . Խ .

փրկարար հրամանները ուղարկու և սուրբ Բաղդադիս վսեմա . Մութասարուֆ Սիւ պէյն ալ նոր կկած ըլլալով անցեալ տարուան անցքերուն բոլորովին անձանթ կը . ուստի հարկ եղաւ սրբազան Պատրիարքին , Ե . Վ . սե . մութեան քով երթալ թէ՛ օրերուն մօտիկնալ և թէ՛ մինչև ցարդ տրուած խնդիրներուն պատասխաններուն ուղարկուելու պատճառն իմանալ , և հարցնել թէ արդեօր ինքը լիովին տեղեկութիւն ունի՞ այս գործերուն վրայօր : Կորն Վ . սեմութիւնն պատասխանեց թէ՛ , քանի որ ինքն սուրբ Բաղդադ եկած է , նոյն գործերուն վերաբերեալ հրամաններ երբէք եկած չեն , և ոչ ինքն այց գործերուն եղելութեանը վրայօր տեղեկութիւն ունի : «Պօլս եղած ժամանակս , յաւելցուց նա , հարեանցի լսելի . բայց և այնպէս կատարեալ տեղեկութիւն ունիմ ըսել չէ այց : Ուստի թէ և ևս կուզի յատուկ այց գործին համար ձեռ . հետ խօսիլ , և տեղն 'ի տեղն իմանալ , այլ կը կարծէի որ դեռ բաւական օր կուզէ Լատինաց պատարաքեւուն , իսկ քանի որ օրերը մօտիկցած են , ուրեմն խնդրեմ որ օր . նաւոր կերպիւ եղելութիւնը ինձ ձեռն իմացնեն ինչ . պէս սկսուիլ , և հիմա որ կէտին կկած հասած ըլլալ» :

Ըստ խնդրանոց վսեմապալ Մութասարուֆ Պէյնն պատմեց սրբազան Պատրիարքն միջամտի՞ն որ ժամա . նակէն մնալն , դատին ինչպիսի սկսուիլ , ետքն պատա . հած պատահարներն , անցեալ տարի Բարձրա . Գրան հրամանաւ սուրբ Բաղդադ եկած վսեմա . Վ . ալի փաշա . յին և Սիւնիթ Էփէնտիին և Գամալիսի Գաղղիոյ հիւ . պատուին ներկայութեամբ այս խնդիրներուն յուզուիլն՝ ըստ կարգի ինչպիսի որ պատմուեցաւ մինչև հիմա Սիւն . շանդիւրն միջոցաւ . և այս քննութեան արդիւնք տեղե . կաղրին Պօլս զրկուիլ ևս իմացուց :

(Պիտի շարունակուի :)

սիրութեան վրայ ունեցած բաղձանքը , իշխանաց՝ քահանայից և բոլոր ժողովրդեան հաճութեամբ , Սարաշի աղբային վեց եկեղեցիներէն ալ 1500ական լիւրայ տրուեր են , որ 25 վայրկենի մէջ 5000 լիւրայ գոյացեր է , բայց մեծամեծ նուէրներէ : Բարեսէր բարեբարաց կտակներէ և այլն» :

Վ . անէն առ Սասիան դուռած հետեւեալ ցաւալն նամակը , զոր կը հրատարակեմք 'ի տեղեկութիւն մեր Հիւրկաքնակ ընթերցողաց , չկրցանք առանց դառն արտասուաց կարգալու . և տարակոյս չունիմք թէ իւ . րաքանչիւր Հայ ընթերցող միւնոյն տրամալն ազգե . ցութեան երթակայ պիտի ըլլայ :

. . . խմբագիր ,

Ներկայ 1871 տարին դեռ իւր շրջանը չլրացուցած Վ . ասպուրական դատարին մէջ 50ի չափ անմեղ Հայ արիւն թափուած է , 16,000 հատ ոչխար դողցուած է , 200էն աւելի եղ և կով , այնչափ մըն ալ ձի և զոմէշ , 20ի չափ Հայ օրիորդներու առեւանգութիւնք բուն մահմետական ընել տալով , քանի մը եկեղեց . եաց սեղանակապտութիւն , և մի քանեաց ևս սրբա . պղծութիւն : Դեռ ասկէ շաբաթ մը յառաջ քաղաքիս այգեստանեայց մէջը Սանուկ Եղայեան տիրացու Սիբայէ դաշայի մը հարուածով զարկին սպաննեցին : Եւնելու հարուած , որ 'ի սուր տրամութեան հա . մակեց ընդհանուր Վ . ասպուրականցուցս սիրտն , ան . միւթար և կարօտ վիճակի մէջ թողնով ընտանիք մը և ընդ նմին հինգ հատ որք աղջիկներ մսխիլ վրայ նստեցնելով , ո՛հ , ո՛ր մէկն ըսեմք . հիմա տեսե՞ք , դաւառներէն արիւն կը հոսի՞ թէ ոչ : Այո , բացուած է թշուառ Հայ ազգին արեան երակը , որ անդադար արիւն կը հոսէ . ո՛հ , զուցէ այնչափ հոսէ , որ ալ կենդանութեան տարերքն ևս սպառի , և զլիովին դիակնանայ այդ ազգի մարմինը : Ի՞նչ և բարեխնամ կառավարութիւնը հաւասարութիւն և արդարութիւն կը քարոզէ իւր ամեն կարգի հպատակաց մէջը . բայց ո՛ր է գործադիր . մինչդեռ քիւրտն իւր հրացանին վրայ երգում կընէ և տաճիկն ալ իւր դաշոյնին , ալ խեղճ Հայու արիւնը երբ կրնայ իւր երակին մէջը անմուրը շրջան առնուլ , ո՛հ այն թանկազին արիւնը կը թափուի՝ առանց բողբոջելոյ , և եթէ բողբոջուի ևս առանց լսելոյ :

Հաւատացէ՛ք տէր , դաւառացի Հայն իւր աղիողորմ վիճակին մէջ այն աստիճան յուսահատած է , որ փոքր միւս ևս իւր օգոստափառ կայսեր արդարասիրու . թեան վրայ ևս կը վարանի , կարծելով թէ՛ զուցէ բո . լորովին բարձի թողի եղած են իրենք , և այս անսանձ չարիքներ ո՛չ երբեք վախճան պիտի ունենան , զոր քաւ մի՛ լիցի երեակայեւն անդամ . հասցա ինչպէս ծաղումն կառնուն զմեզ շրջապատող այս անլուր ոճիր . ներ , և պատճառն ինչէ որ վերջնալիք չունին . եթէ անաշուտապէս լուրջ դատողութիւն ընեմք , դարձեալ ազգին անտարբերութիւնը կը զանաւոր պատ . ճառն . երբոր մէկ կողմանէ Հայոց ազգի վանքն այս օր կողոպտուի և զողն անսպառի մնայ , հարկաւ ան . դին մոլեւանդի սրտին մէջ եկեղեցի պղծելու կամ կողոպտելու դադափարն աւելի կարմատանայ իբրև արդարութիւն : Երբոր մարդասպանն իր՝ սպաննու . թեան պատիժը չլուծէ , հարկաւ անմեղներու արեան դարանակալ եղողներու թիւ կը բազմապատկի և կըն . կսին համարձակ իրենց ճակատն արեամբ օծանել :

Գաւառացի հայուն համար ցաւալն մէկ կէտ մըն ալ այս կայ որ , իւր վիկայութիւնը իբրև բարի քաղա . քացիի կամ իբրև տեղութեան հաւատարիմ հպատա . կի չանցնի նոյն իսկ տէրութեան գիւհներուն մէջ . ասոր համար այլ ընդ այլ կը լուրի , և որոյ հաւա . տարն մարդ չգիտեր . անգին լրագիրն իմաց կուտայ թէ՛ Ներսէս Ս . Նիկոմիթիոյ վիճակին մէջ յաջող . ցուցեր է , ալ չգիտեմք թէ ասիկա առանձնաշնոր . հութիւն մըն է՝ Նիկոմիթիոյ հայուն համար թէ ընդ . հանրական արտօնութիւն մը կայ . եթէ տէրութեան օրինադրոն (տէստաւոն) է , ապա ինչո՞ւ համար՞ ա . նցին և ուրիշ դաւառացիներ զուրկ մնան այս ան . հատական բարիքէն , որոյ պակասութիւնը հայուն համար երազական հաւասարութիւն կամ երեակայեալ ազատութիւն վայելել ըսել է . ամենէն ազատախօս բերանն այս կէտիս գալով կը համարանայ՝ կը կայտի և կըլուէ : Ահա այսպէս Հայն իւր խեղճութեան հետ տէրութեան օրինաց ևս բոլորովին անտեղեկ ըլլա . լով , շատ անգամ իւր դատը կը կորսնցնէ դատաւո . րին կամ դատախաղին խորամանկութեամբ : վստիղ

ասոնց վրայ իւր կեդրոնէն (այսինքն) Պատրիարքա-
րանէն լոյս տրուած չէ իրեն. ոչ առաջնորդարան,
ներքն ունին այս օրինաց դրբեր, և ոչ թաղական
խորհուրդներ. որով դոնէ հասարակութիւնը քիչ
շատ լոյս տեսնար, և կոյր զկուրայն չար ազդեցու-
թիւններու զոհ չըլլար:

Տէր, հայուն ցաւերն և աղէտներն այլ ևս շատ
տողերու կը կարօտին, զոր կը թողում ուրիշ զգայուն
որտեքու և ճարտար գրիչներու, և ես պատկառանք
մօտեցած կը համբուրեմ Մասեացի ստորոտը, և կը-
խնդրեմ որ իւր մէկ տարանջատ որդւոյն ցաւալի տո-
ղերը հիւրընկալէ իր բեռնաբարձ ուսին վրայ:

Որով մնամ ամենախոնարհ ծառայ
ձեր և անձնուէր ազգին
Վասպուրականցի ոմն:

Ի Վ. ան, 14 Սեպտեմբեր 1871:

Եղիպտոսի առաջնորդական խնդիրը:

Այս ցաւալի գործոյն համար Վ. Պօլսոյ Պատ-
րիարքարանէն կարգեալ մասնաժողովը՝ ամիսէ մի ա-
ւելի է որ Վաղարշական ժողովոյն յանձնած է իւր
տեղեկագիրը, որով կատարելագէտ կարգարանայ
գերա. Մեսրոպ սրբազանը և կը դատապարտուի Այս-
տուածատուր վարդապետը: Բայց կը զարմանամք թէ
ամենա. սրբազան Պատրիարքը և Վաղարշական ժողովը
ինչու կը յայտարարեն այս գործոյն օրինաւոր պատա-
վէիւր տարու.

Վ. Պօլսոյ ազգային լրագիրք, որ մինչև ցայսօր
ամենայն զգուշութեամբ լռութիւն կը պահէին, կոխին
հետզհետէ իրենց արդար խորհրդակցութիւնները
ընելու և իշխպատահայոց օրինաւոր գանդաւորները
երկարօրէն հրատարակելու:

Այս խնդրոյն նկատմամբ՝ Գրեմ լրագրոյն հօկտ.
23 թուոյն մէջ հետեւեալը կը կարդամք.

«Եղիպտոսի գերապատիւ Առաջնորդին և Նշուա-
ղէմայ Միաբան արժա. Աստուածատուր վարդապե-
տի խնդրոյն քննութեան համար ասկէց ամիսներ յա-
ռաջ Վաղարշական ժողովոյ կողմանէ կազմուած մաս-
նաժողովը վերապէս այս երեքշաբթի օրը իւր քըն-
նութեանց արդիւնքն եղող տեղեկագիրը մատուցել է
Վաղարշական ժողովոյ, Հետեւեալ կը յայտարարէ որ
քիչ օրէն կը տրուի պէտք եղած որոշումն, և այս
խնդիրն ալ կը վերջանայ, որուն երեւան ելնելը քիչ
ժամանակ չէ:

Պատրիարքարանը դիտէ՝ թէ՛ Եղիպտոսի ազգայինք
որչափ կը գանդատին. միթէ իրաւունք չունին. վեց
ամիս է որ իրենց Առաջնորդը մայրաքաղաքս կը դըտ-
նուի, մինչդեռ կարելի էր առ առաւելն երկու ամի-
սէն կարգադրել խնդիրը:

Մասնաժողովոյն տեղեկագրոյն բովանդակութե-
մբայ բաւական տեղեկութիւն ստացած եմք, բայց
այսօր չեմք հրատարակել և կըստանամք Վաղարշական
ժողովէն ելնելիք որոշման ու ըլլալիք պաշտօնական
հրատարակութեան: Եթէ դարձեալ յայտարարեն, մենք
կրնանք մեր ընդունած տեղեկութիւններն հրատարակ
հանել, որոնցմէ կարելի է հասկնալ թէ յանցաւորն
ո՛ր է, թէ՛ ո՛ր է ի զուր խնդիր ու աղաղակ յարուցա-
նողն և վերջին անգամ Եղիպտոսի ազգային գործոց
այսչափ երկար ժամանակ բարձի թողի ըլլալուն պատ-
ճառ եղողն»:

Այս շաբթու ներկայացուցին մեզ Օրհնակի Զու-
նիսի 18 թիւը. յորում իշխման գրուած նամակ մի
կարգադրեց, որուն անունուն հեղինակը յարդոյ Պ.
Ստեփան Արեւիկեան վարժապետին դէմ զրպարտու-
թիւններ կը հրատարակէ, անշուշտ անձնական ատե-
ութենէ և թշնամութենէ շարժեալ:

Ըրդ պատուելի պարոն Արեւիկեանը, որ բաւական
ժամանակ իշխման Մեսրոպեան ուսումնարանին մէջ
վարժապետութեան պաշտօն վարած և ի կարգ միւս
վարժապետաց ընդունուած ըլլալը դիտէ ամեն մարդ,
ընտանեաց և բարոյականութեան տէր անձ մըն է ու
պատուաւոր ճանչուած է Հայ հասարակութենէ քա-
ղաքին, և ասոր ապացոյցն է՝ անոր վարժապետութեան
պաշտօն յանձնուիլը ի Մեսրոպեան դպրոցին:

ՅԱՆՆԱՅԻ ԳՐԱՅԻՆ ԵՄ ԳՐԱՅԻՆ

Զմիւռնիա, 6 Նոյեմբեր:

Նահանգին վեմամիայլ կուսակալը մինչև Այտըն
երթալով՝ քանի մը քաղաքացի և զիւղաքաղաքացի վար-

չալան գործքերը աչքէ անցուց և հարկաւոր եղած
կարգադրութիւնները ի գործ դնելով՝ երեքշաբթի
օրը վերադարձաւ:

— Վաղարշի Վաղդիոյ հիւպատոսարանին գործա-
կատար (ժէրան) մօտիւ խէլիսիէ, Երեքշաբթի օրը
գաղղիական շոգենաւով հասաւ, Ասորիքէն գնալով:

— Հռչակաւոր մօտիւ Պայսթ կոմսը, որուն յանձ-
նուած էր Աւստրիոյ կառավարութեան վերին տես-
չութիւնը, իւր բարձր պաշտօնէն հրաժարեցաւ և ի
Լոնտոն պիտի երթայ՝ յիշեալ կայսրութեան դես-
պանի պաշտօնի:

— Գաղկի հիւանդութիւնը՝ դժբաղդաբար, կը շա-
րունակուի, և օրը 5—6 հոգի կը մնան:

— Իշխման մաքսապետութեան պաշտօնը Միւնիխ
Պէյլի յանձնուեցաւ, որ Վ. Պօլսոյ մեծ մաքսատան
տեսուչ էր և իւր հեղահամբոյր բնաւորութեամբը
կարող եղաւ նոյն մայրաքաղաքին վաճառականաց հա-
մարումը ստանալ:

— Վիլիկի վիճակին ազգային ընդհանուր ժողովը
գումարուելով, գաղտնի քուէարկութեամբ վեց ընտ-
րելի նշանակել է. որոնք են Վ. Պօլսոյ և Նշուաղէմ
Ս. Պատրիարքները, Սիմէոն և Վերսէս արքեպիս-
կոպոսները, և Հալէպի առաջնորդ տէր Մկրտիչ ու
Վաղարշի առաջնորդ տէր Արիստակէս արքեպիսկո-
պոսները: Կը ըսեմք թէ այս վեց ընտրելիներէն՝ ազ-
գային Վարչութիւնը հաներ է զյիշեալ երկու Պատ-
րիարքները. իսկ Սիմէոն եպիսկոպոսը հեռացող, ու
Վերսէս եպիսկոպոսը յատուկ գրութեամբ ծանուցել
են պատրիարքարանին թէ իրենք այժմէն կը հրաժարին
և չեն ուզեր ընտրել ըլլալ Վիլիկի կաթողիկոսու-
թեան. հետեւեալ կը մնան միայն երկու ընտրելի,
այսինքն Վաղարշի Ս. Առաջնորդը և Հալէպի Ս.
Առաջնորդը: Ասոնցմէ վերջինը՝ ըստ ամենայն հա-
ւանականութեանց, քուէից մեծադոյն մասը պիտի
ստանայ և Վիլիկի կաթողիկոս պիտի ընտրուի:

— Օգոստափառ Սուլթանին բժշկապետ վեմամիայլ
Մարքո փաշան՝ կայսերական բժշկական դպրոցին
վերատեսուչ կարգեցաւ:

— Վաղարշային յանցանք 1867ին. քսորուած
պաշտօնատարները՝ ներդուլիւն ընդունելով օգոս-
տափառ Սուլթանին մարդասիրական զթութենէն՝
կըսելին հետզհետէ վերադառնալ ի Վ. Պօլսոյ:

— Գերմանական ազգային ժողովը՝ իւր անդամոց
մեծադոյն մասին հաճութեամբ, 500,000 թալէր
որոշեց վասն շինութեան դեսպանական պալատի մը
ի Վ. Պօլսոյ, Վեմանակէս 80,000 թալէրի գումար
մի որոշեց, Բէրայի մէջ եղած գերմանական հիւան-
դանոցը ընդարձակելու և զայն բարուք վիճակի մէջ
պահելու համար:

— Անցեալ ամիս 17ին կիրակի օրը՝ Վ. Պօլսոյ
Յունաց ամենա. նորընտիր Պատրիարքը փոխադարձ
այցելութեան գնաց մեր Ս. Պատրիարքին. յորմէ
մեծ յարգանք և եղբայրական սիրով ընդունուեցաւ
և ըստ սովորութեան՝ այս երկու եկեղեցեաց միաբա-
նութեան վրայօք խօսքեր եղան Յունաց և Հայոց
Պատրիարքաց մէջ, և այս խնդրոյն համար անկեղծ
բաղձանք յայտնուեցան փոխադարձաբար:

— Օգոստափառ Սուլթանը հաճեցաւ Օսմանիէ
կարգին առաջին աստիճանի ականակուռ շքանշանը
յուզարիկէ բարձրա. թուանդիւ Պէյլին:

— Կորին Վ. հափառութիւնը հաճեցաւ նաեւ 300
լիւանոց քթախոտոյ ականակուռ տուփ մի ընծայելու
մօնսէնօր Վրանքիին. որ ինչպէս յայտնի է, Ս.
Պապէն յուզարկուած արտաքին կարգի դեսպան էր
ի Վ. Պօլսոյ, և անցեալ ամիս 20ին գաղղիական
շոգենաւով վերադարձաւ ի Հոմ:

— Բոլէրան իւր ներկայութիւնը կը յայտնէ միշտ
ի Վ. Պօլսոյ, թէ՛ ընդմիջական դէպքերով, այս-
ինքն 3—4 օր բան մի չպատահելէ ետեւ, Երրորդ և
6երորդ օրը՝ դէպքերուն թիւը 10—15ի կը հասնի:

— Լոնտոնէն հասած վերջին լուրերը կը ծանուցա-
նեն թէ Անգղոյ պանքային սթոնթը 4 առ 0/0 ելած է:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Բամպակին դնոց փոփոխութիւն գրեթէ չեղաւ.
Հաբաթ օրէ ի վեր 100մ հակի չափ վաճառեցաւ
460—423 զուրուշ կենդինարը ըստ տեսակին:

Ըփիօնին գնոց ևս նոր փոփոխութիւն չեղաւ: Այս
շաբթու 35 կողով Գարահիսարի ափիօն վաճառեցաւ
140 զուրուշ չեփին:

Վեօքայոյն դիւրամաճաւ է 285—320 զուրուշ
կենդինարը ըստ տեսակին:

Փալամուտը կուրուի միշտ. Այս շաբթու 10,000
կենդինար Անգղոյ տեսակ և քալիթէ նաթիւրէլ կոչ-
ուած փալամուտ վաճառեցաւ 97—108ի կենդինարը:

Ճէհրին այսօրուան դիները են 23—25 զուրուշ
օխան ըստ տեսակին:

Ուշարի բուրդէն 300 կենդինար լուացուած ապ-
րանք ծախուեցաւ 705 զուրուշ կենդինարը:

Մեծ շտեմարան տեսակ տեսակ բարդիւրո՝ պարա-
նոցի եւ կրնակի գանգաւ փոքրիկ պոխմաներ եւ ու-
րիշ մանր բանք բանքու համար, որոնք նոր հասած
են Եւրոպայէն եւ խիստ ճափաւոր գիներով կը ծախ-
ուին: Այս շտեմարանը կը գտնուի Փրանկաք քաղ-
աքի Լազարիստ կրօնաւորաց եկեղեցոյն անցքին մէջ:

ՀԻՒՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

ԳԵՂԱՆՍԻՔ ՀԱՆՈՒՅԻՆ ԻՒՐ
ՁԱԼԱՅԻՆ ՀԻՒՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Մարդոյն զգային գրութեան (Գրեմ) շատ յոգնած ըլլալը
սովորաւ խառն է և զիւրուշ ամենափոքրիկ շարժումը կամ գըր-
դուութիւնը վշտալի է յոյժ. վասն զի ուր գտնուի է անոր դե-
ղը. — Միակ դեղը այս է. քիչ խմելով, զարեւելու, և ող-
կից ըմպելով. և ասկէ աղէկ կը լայն որ բոլորովին հեռանաւ ա-
նոցմէ, և ամենեւին չեմու. նմանապէս խափէ մի խմել, և անոր
տեղ թեթեւ թէյով (չա՛) գոհ եղիլ: Կարելի եղածին չափ մա-
քուր օդ ծծէ ամեն դիւր իմ գեղահաստեղէս Երեք կամ չորս հա-
կուլէ շատ միս կէր և համեմունքէ (սաւա) հեռի կեցիլ: Եթէ
այս օգտակար կանոնները ճշգրտութեամբ ի գործ դնելու ըլլաւ,
միտքը շուտով պիտի հանգստանայ, մարմինը աւելի պիտի ըլլայ
պիտի մեղմանալ ընդ շարժումն ունեցար:

ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԻՔ ԵՐԿԱՄԱՆԵՑ

Այս գործարանաց վերաբերեալ ամեն հիւանդութեանց մէջ
թէ՛ կը զգանք չափին աւելի ջրակից կըլլան կամ բաւական չեն ըլ-
լար, թէ՛ բարը կամ աւագը երկամանց կը հասնին կամ թէ՛ ա-
նոց մէջ ցուրտ կը գոյնանա մեքէն համապատասխան մասը: Աս
ամեն հիւանդութեանց ժամանակը պէտք է Հոլլ օտէի դեղահաս-
տեղ անուշտակ հրահանգը համեմատ և անոր սպեղանիով լ-
վել երկամանց վարի կողմը անկողին մանուկ ժամանակը: Այս
դարմանը անմիջական օգնութիւն մի պիտի մատուցանէ, այնինչ ու-
րիշ դեղերը զուր տեղը գործածուած պիտի ըլլան:

ՍՏԱՄԻՔՍԻ ԱՌԵՒՅԻՆ

Որ և է գեղ մի չկրնար ստամոքսի գործութիւնը նորոգել և
աղէկացնել զայն շուտով: Ինչպէս այս դեղահաստեղը՝ որոնք անբար-
խառնութենէ կամ վատթար կերակուրէ պատճառուած բոլոր թեթե-
ւութիւնը կը վաճառեն և կը հասնին ի վարդ (Գրեմ Գրեմ), ու
բուն գործողութիւնը կը կարգադրեն. զիւրուստ ստամոքի ձգտման
(սպեղ) դեպքերու մէջ սրանչէր ներդրութիւն մի ունի և լեղի
ու ստամոքսի ամեն անկարգութիւնները միշտ կը բժշկէ:

ԲՈՐԲՈՒՄԻ ԹՈՒԲԵՐԿԱՅԻՆ (Գրեմ) ՀԱԼԱՆԻ ՀԱՆԲՈՒՅԻՆ

Հիւանդութեան վերաբերեալ գործարանաց հիւանդութիւն
ամեն ատեն աւելի յաճախ կը պատահի և երբեմն աւելի վտա-
նաւոր է: Ասոնց գործողութեանց անկարգ ընթացքին առաջին նշ-
անները կրնան միշտ կարգադրուիլ Հոլլ օտէի հալահաստեղ
հաստից միջոցաւ: Ասոնք շուտով կը դարմանեն արեւան ու և է ա-
ժամանակակալ անդաժութիւնը, կը թեթեւցեն խոցած շնչեղան-
քը, կը բարեկարգեն շնչաւորութեան ստամոքի արգելութիւնը և կը
բոլորովին կուտան շնչափողին ու թորերուն գիւրութեամբ ու կը
նոնաւորապէս գործելու: Այս դեղահաստեղը՝ իրենց մարդաբան
գործութեամբ կը սրեն արեւան ամեն աղտոգրութիւններն, և այս
եղանակաւ կը զօրացնեն զգրութիւնը (Գրեմ) ընդդէմ ծիւր-
կան արտի, շնչարգելութեան, և ուրիշ թեթեւ անկարգութեանց:

ՏԿԱՐԿԱՆ ՄԱՐԿԱՅԻՆ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԲԱՆԿԱՅԻՆ

Տկարութեան, թուրութեան և ջրացաւութեան դեպքերու
մէջ, որոնք ուր և է բնական կամ գերմանական շալագանցութեան յո-
ւաք եկած են, այս դեղահաստեղը ալալիւ և նորոգիչ ներդրութիւն
թիւնը մեծապէս օգտակար է. քանզի մարտողութիւնը կը վերահս-
տակ, մարմնոյն ամեն հիւանդութեանց թափումը կը կանխարգելի,
գրութիւնը կը զօրացնէ, հիւանդին միտքը կը յարգարէ և վեր-
պէս աւելցնութիւնը ձեւը կը բերէ:

Հոլլ օտէի դեղահաստեղը ամենեւն օգտակար դեղերն են հի-
տեւեալ հիւանդութեանց համար:

Հիւանդութիւն, Զօրացաւութիւն, Թորացաւութիւն,
Միանցային արտի, Տեսաւտեւութիւն, Ցաւը որովայնի,
Խիթ (սաւա), Զրգողութիւն, Միզարգելութիւն,
Հարբուղի, Անարողութիւն, Բարբոսութիւն,
Դիւրեւան արտի, Գալուկի, Ախտը ընդերաց,
Թանջ (Գրեմ), Բաւարական սրտի, Անկանխութիւն,
Խոյլ պարանոցի, Բար կամ խիճ միշտ, Նանց,
Վերտուրութիւն, Նոցի, Մորթային հիւանդ-
ութիւն, հիւանդութիւնը Գլխացաւութիւն, Թիւրի,
Փողացաւ, Ափորդիտեան արտի, Խոցողութիւն:

Խմբագիր—տէր լրագրոյն,

Գրական Գ. Պալապալեան:

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐՇԱԼՈՒՍՈՅ ՍՐԱՐԱՍՏԱՆ